

Sadarbība ar medību tiesību nomniekiem postījumu samazināšanā

Guntis Ščepaniks

AS «Latvijas valsts meži»

Medību tiesību nomas procesa vadītājs

g.scepaniks@lvm.lv

LATVIJAS VALSTS MEŽI

KOKSNE • STĀDI • ATPŪTA

Medību tiesību noma AS «Latvijas valsts meži»

- LVM apsaimnieko 1,62 milj. ha lielu teritoriju (1,6 milj. ha meža zemes);
- LVM ir noslēdzis 937 medību tiesību nomas līgumus par 1,61 milj. ha (no tiem 85 850 ha ar LVM struktūrvienību LVM Rekreācija un medības);
- LVM ir neiznomātas medību platības, piemēram:
  - LVM Pokaiņu mežs;
  - LVM dabas parks Tērvetē;
  - Piepilsētu teritorijas ar augstu rekreatīvo slodzi.
- Kopš 2000.gada LVM ir izbeidzis medību tiesību nomas attiecības 11 gadījumos;
- Galvenie iemesli nomas attiecību izbeigšanai ir:
  - nesamaksāta nomas nauda;
  - fiziskas personas nāve;
  - nav novērsti dzīvnieku radīti postījumi.

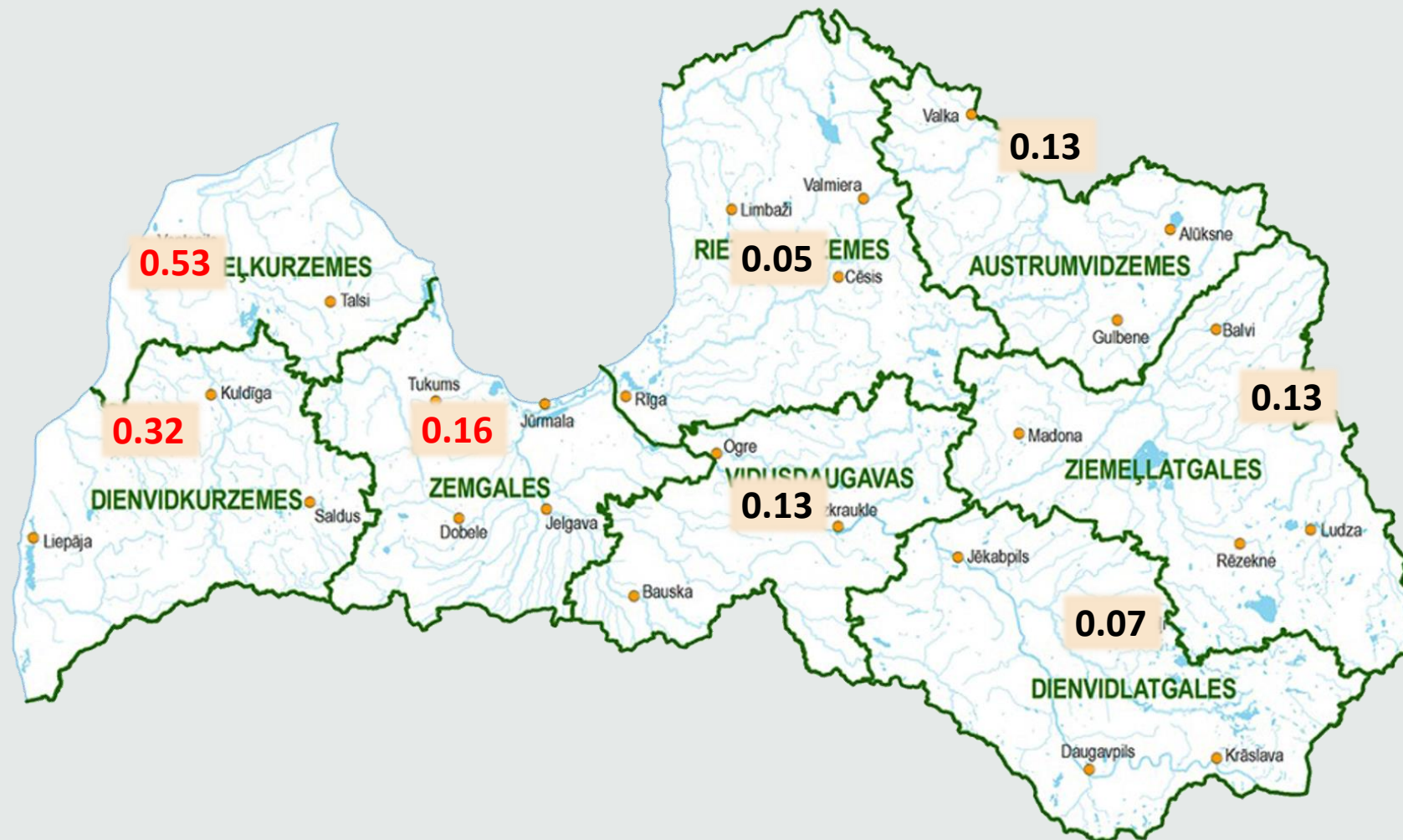
Postījumi, Postījumu tolerances līmenis

Iepriekš tāds tika noteikts ministru kabineta rīkojumā Nr. 611 «Par Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņēm 2015.-2020. gadam»:

Politikas mērķis		1. Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta		
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		1.2. Meža apsaimniekošanas risku mazināšana		
Politikas rezultāts:		Rezultatīvais rādītājs	2018	2020
	1.2.1.4. Nodrošināta medību saimniecības koordinācija	Medījamo dzīvnieku nodarīto postījumu apmērs	Nepalielinās 0.15 % no meža platības; 1% no LIZ kas pieteikta VPM	Nepalielinās 0.15 % no meža platības; 1% no LIZ kas pieteikta VPM

Šobrīd postījumu tolerances līmenis nav noteikts normatīvajos aktos

2024. gada postījumi (P, E, B, Ma) no 6% LVM reģionos atbilstoši pamatnostādņēm

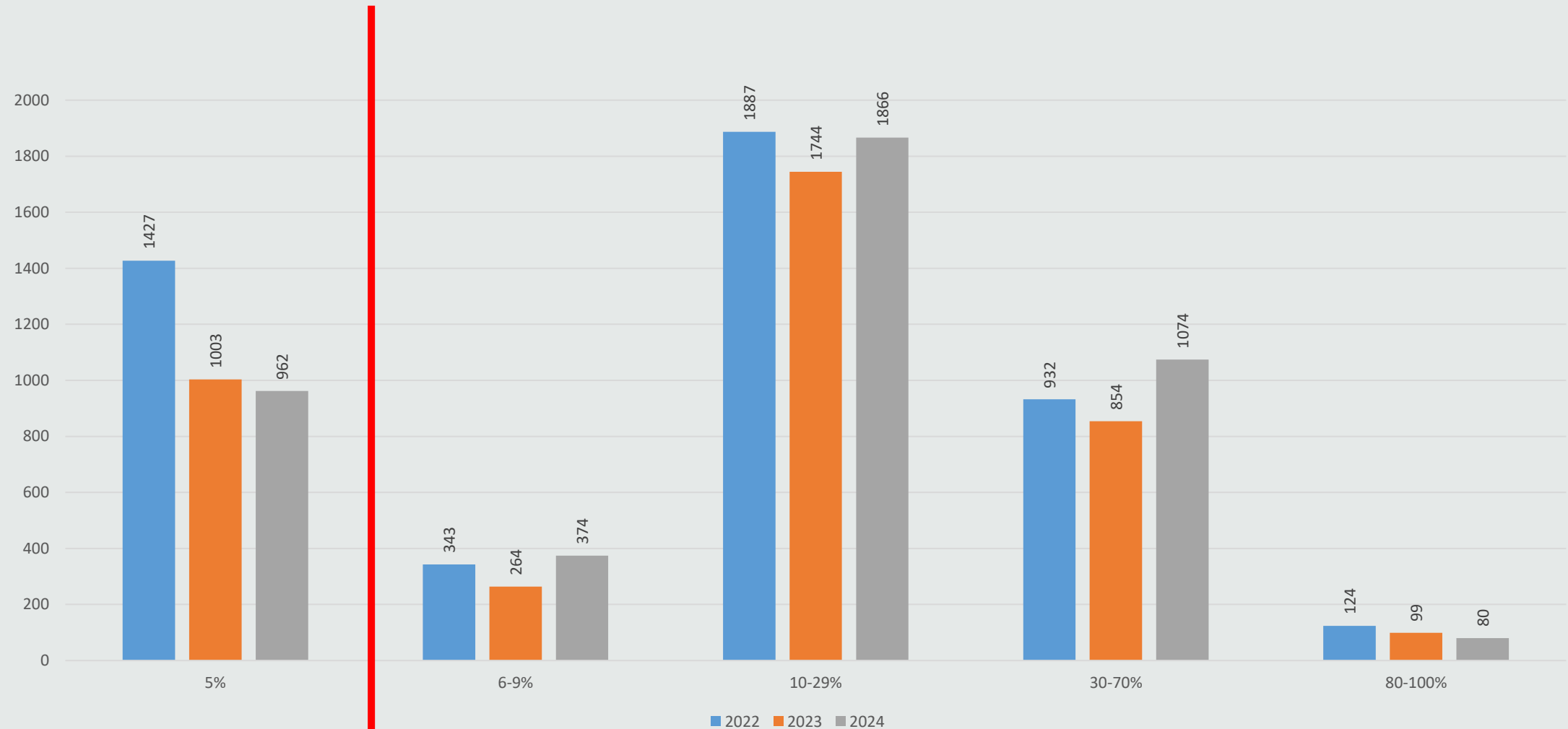
Memorands par savstarpējo sadarbību medijamo dzīvnieku postījumu samazināšanā

Memoranda mērķi:

I. Briežu dzimtas dzīvnieku skaitliskais līdzsvars, dzimuma un vecuma struktūra, kas nodrošina:

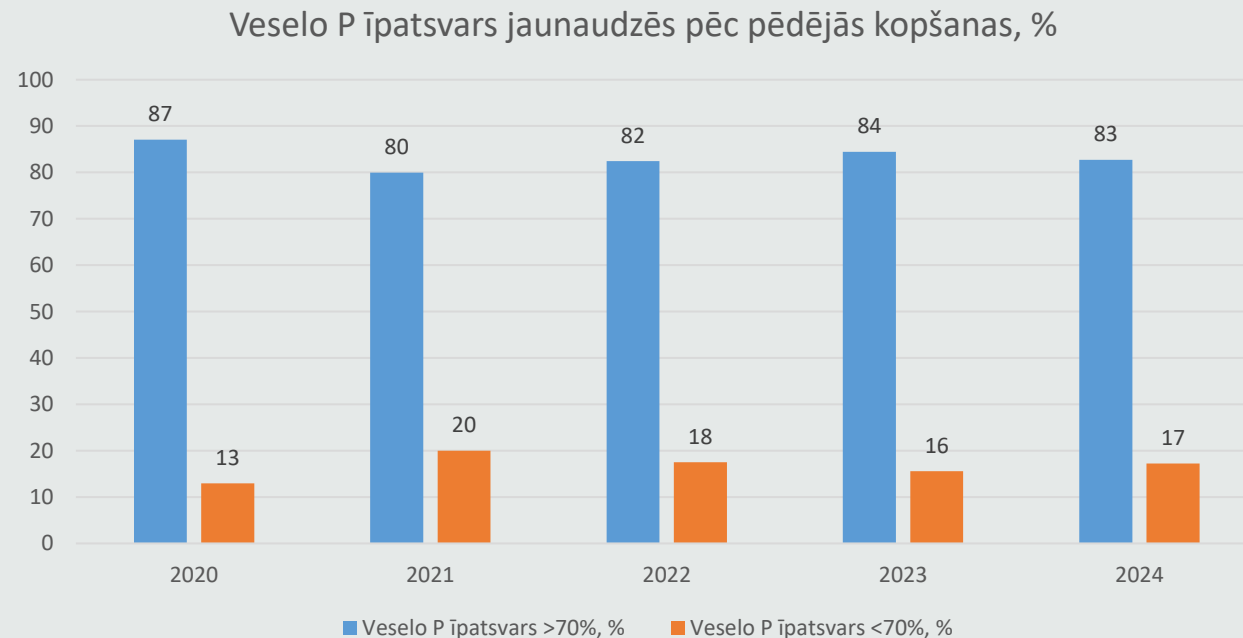
1. ka priežu jaunaudzēs līdz 7m augstumam ikgadējais vidējais ziemas bojājumu apjoms nepārsniedz 5%,
2. ka priežu jaunaudzēs 5-7m augstumā vidējais nebojāto priežu apjoms sastāda vismaz 70%.

Svaigi bojājumi LVM % dalījumā, ha

2024. gadā pārsniedz 5% **3394 ha**

Veselo P īpatsvars jaunaudzēs pēc pēdējās kopšanas, %

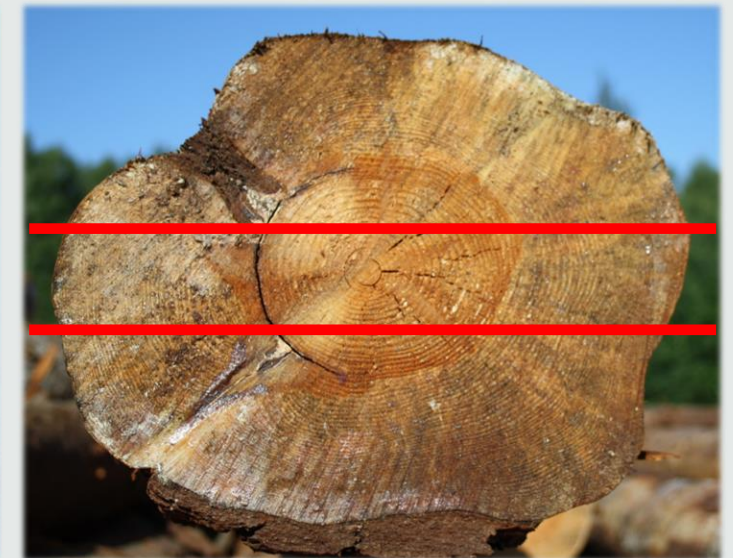
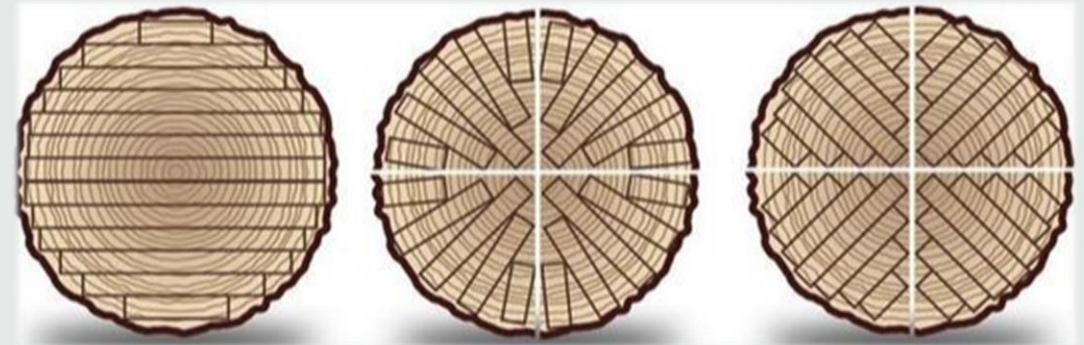
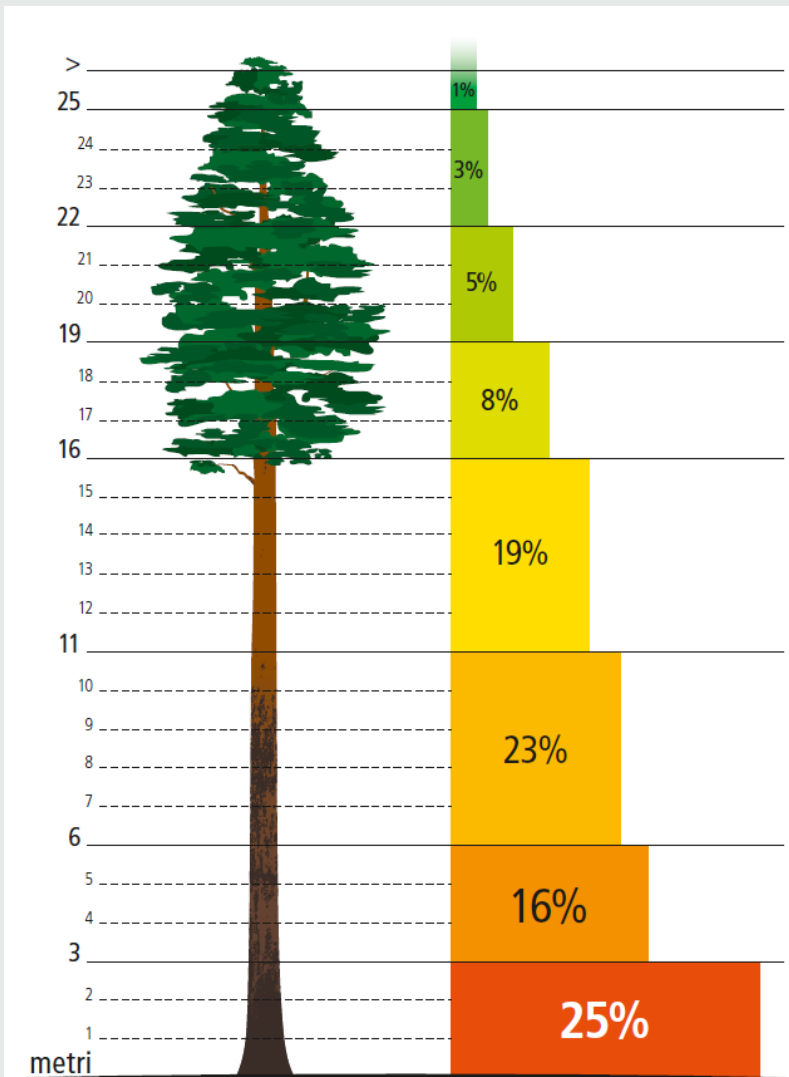
Kopējais novērtētais apjoms 2024 – 4266 ha
(736 ha nav sasniegts)

Stumbra bojājumu ietekme

Stumbra bojājumu ietekme

Medību tiesību nomas līgumu administrēšana

Bebru dzimtas dzīvnieku radīto postījumu samazināšana

- Medību tiesību nomniekiem nomas līgumā ir paredzēta saistība pildīt LVM norādījumus postījumu samazināšanā;
- Lai apzinātu bebru apdzīvotās vietas, veicam monitoringu ar mērķi:
  - Iegūt informāciju par bebru darbības skarto platību izvietojumu, lielumu;
  - Noteikt katrai bebrainei tās apsaimniekošanas veidu;
  - Uzdot medniekiem veikt bebraines apsaimniekošanu.

Bebraines pēc to apsaimniekošanas veida iedala:

Likvidējama bebraine

Neatbilst bioloģiski vērtīgu bebrainu kritērijiem un:

- ietekmē piegulošās teritorijas vairāk kā 1 ha platībā;
- atbilst atjaunojamās platības statusam;
- izveidota meža melioratīvajās sistēmās vai meža ceļu sāngrāvjos;
- izveidojusies uz lašveidīgo zivju ūdeņiem.

Apsaimniekojama bebraine

Neatbilst bioloģiski vērtīgu bebrainu kritērijiem un:

- atbilst pārplūstoša klajuma statusam;
- ir mazāka par 1 ha un specifiska reljefa dēļ būtiski neietekmē piegulošās teritorijas, meža infrastruktūru un meža melioratīvo sistēmu vai ir iespējams kompromiss (piemēram, bebraines samazināšana līdz noteiktai platībai).

Saglabājama bebraine

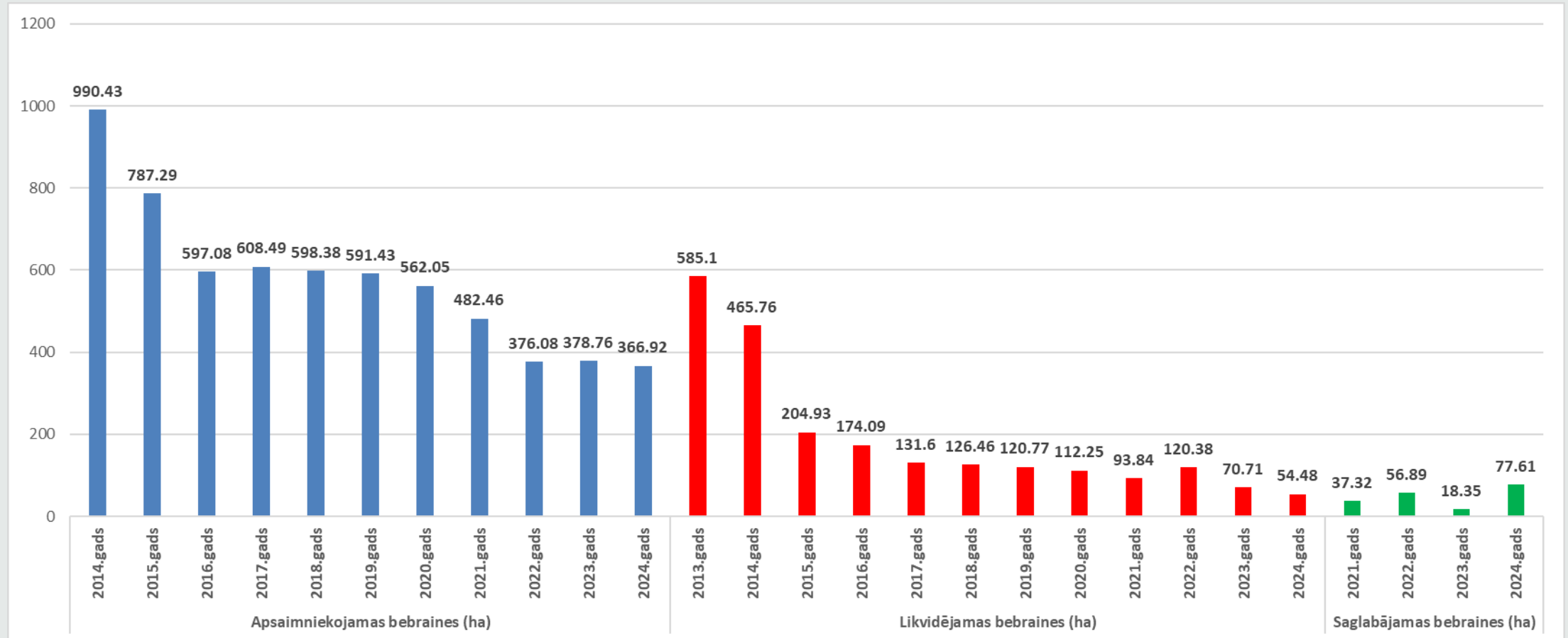
Saglabājama bebraine, ja tā atbilst bioloģiski vērtīgu bebrainu kritērijiem.

Bebru dzimtas dzīvnieku radīto postījumu samazināšana

Rīcība pēc monitoringa veikšanas:

- Tiek nosūtīti Sabiedrības norādījumi medniekiem ar bebraines apsaimniekošanas veidu un veicamajiem pasākumiem noteiktā termiņā.
- Pēc termiņa beigām mežkopis pārbauda pasākumu izpildi:
  - Apsaimniekojamām bebrainēm- vai ūdens līmenis bebrainē ir stabilizēts vēlamajā līmenī;
  - Likvidējamām bebrainēm- vai ir atjaunota ūdenstece, kā arī nomedīti tur dzīvojošie bebri.
  - Saglabājamām bebrainēm- ūdens līmenis nav pazemināts mākslīgi un nav palielinājies appludinātās/ietekmētās teritorijas lielums vairāk kā par 20%.

Bebraiņu monitoringa dati pa gadiem

Briežu dzimtas dzīvnieku radīto postījumu samazināšana

MTN klasificēšana no svaigu postījumu apjoma iznomātajā teritorijā

Mēreni postījumi

Svaigi bojājumu 5% (ieskaitot) un vairāk

Būtiski postījumi

**Svaigu bojājumu intensitāte 10%=
(iekļaujot 10%), ir vismaz seši meža nogabali un/vai platība ir lielāka par 10ha.**

Kritiski postījumi

**Svaigu bojājumu intensitāte 30%=
(iekļaujot 30%) un atlasīto platību summa ir lielāka par 5ha uz 1000ha no MTN platības.**

LVM rīcība atkarībā no bojājumu klasifikācijas

MĒRENI POSTĪJUMI-

svaigi bojājumi ar intensitāti no 5%, bet nepārsniedz būtisku postījumu kritēriju minimālo robežu.

BŪTISKI POSTĪJUMI-

Svaigu bojājumu intensitāte 10%=< (iekļaujot 10%), ir vismaz seši meža nogabali un/vai platība ir lielāka par 10ha.

KRITISKI POSTĪJUMI-

Svaigu bojājumu intensitāte 30%=< (iekļaujot 30%) un atlasīto platību summa ir lielāka par 5 ha uz 1000 ha no MTN platības.

LVM rīcība

- Informatīvas vēstules par postījumiem nosūtīšana;
- Bojāto platību aizsardzība;
- Informatīvas vēstules par aizsardzību nosūtīšana.

- ✓ LVM Noslēgti medību tiesību nomas līgumi- 937 gab.;
- ✓ 2024. gadā nosūtītas informatīvas vēstules par mežaudžu postījumiem- **347 gab..**

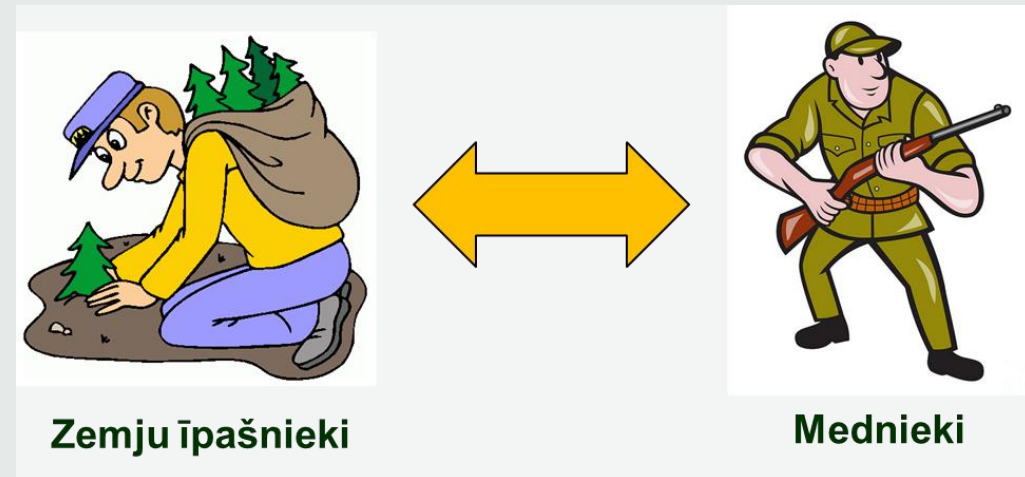
- Informatīvas vēstules par postījumiem nosūtīšana;
- Bojāto platību aizsardzība;
- Informatīvas vēstules par aizsardzību nosūtīšana;
- Reģionālas sanāksmes ar MTN.

- ✓ LVM Noslēgti medību tiesību nomas līgumi- 937 gab.;
- ✓ 2024. gadā uzaicināti uz sanāksmi **69** medību tiesību nomnieki

- Informatīvas vēstules par postījumiem nosūtīšana;
- Bojāto platību aizsardzība;
- Informatīvas vēstules par aizsardzību nosūtīšana;
- Individuālas pārrunas ar MTN, sabiedrības norādījumi;
- Pavasarī rezultātu mērīšana;
- Lēmumi par turpmāko rīcību.

Individuālas pārrunas ar MTN 2024. gadā

Reģions	Individuālās pārrunas ar MTN (gab.)	Individuālās pārrunas ar piegulošo MTN (gab.)
AV	0	0
DK	5	1
DL	0	0
RV	1	0
VD	0	0
ZE	6	0
ZK	8	2
ZL	1	0
kopā	21	3

Līgumu administrēšanas kārtība briežu dzimtas dzīvnieku postījumu samazināšanā pēc individuālām pārrunām

Izveidota trīs līmeņu sabiedrības norādījumu kārtība MTN ar kritiskiem postījumiem:

- 1. Sabiedrības norādījumi,**
- 2. atkārtoti Sabiedrības norādījumi,** ja nav izpildīti sabiedrības norādījumi,
- 3. atkārtoti Sabiedrības norādījumi,** ja Sabiedrības atkārtoti norādījumi pilnīgi vai daļēji nav izpildīti.

Piecu darbdienu laikā pēc individuālajām pārrunām Sabiedrība nosūta attiecīgajam Nomniekam Sabiedrības norādījumus.

Sabiedrības norādījumos uzdod

Platībās, kurās veikti koku galotņu dzinumu aizsardzības pasākumi:

- ✓ ka līdz konkrētās medību sezonas beigām svaigu bojājumu intensitāte aizsargātajās audzēs nepalielinās vairāk par 10% (svaigi bojājumi – bojājumi mežaudzei, kas veikti laika posmā no iepriekšēja gada oktobra līdz kārtējā gada aprīlim);
- ✓ noteiktā pieļaujamā nomedīšanas apjoma izmantošanu 100% apjomā vienu mēnesi pirms attiecīgās sugas medību termiņa beigām;
- ✓ virslimita nomedīšanas atļauju pieprasīšanu un izmantošanu pēc noteiktā nomedīšanas apjoma izmantošanas, kā arī ārpus medību termiņa nomedīšanas atļauju pieprasīšanu un izmantošanu, ja tiek fiksēta postījumu turpināšanās ārpus postījumus nodarījušas sugas medību termiņa;

Sabiedrības norādījumos uzdod

MTN, kuriem ir kritiski postījumi un nav izdevies izpildīt Sabiedrības norādījumus divas reizes pēc kārtas:

1. Nosakām dzīvnieku skaitu pēc ekskrementu metodes;
2. Uzdodam nomedīt noteiktu dzīvnieku skaitu.

Staltbriežu skaits uz 1000/ha

Uzskaites vienība	Gads				
	2020	2021	2022	2023	2024
8637	31	31	28	20	37

Tabula 2-2. Nepieciešamais briežu dzimtas pārnadžu nomedīšanas apjoms atkarībā no populācijas blīvuma vai kopējā lieluma izmaiņām pēdējās trīs medību sezonās

Izmaiņu tendence 3 gadu periodā*	Kopējais vērtējums 5 ballu robežās**	Nomedīšanas apjoms %	Piezīmes
1 >2 >3	1	20-30	Izmantot apgabalos ar zemu postījumu līmeni
1 ~2 >3	1	20-30	Izmantot apgabalos ar zemu postījumu līmeni
1 >2 ~3	2	31-50	Izmantot apgabalos, kur postījumu līmenis bijis augsts un samazināts, taču populācijas atjaunošana iepriekšējā lielumā ir nevēlama
1 <2 >3	2	31-50	Izmantot apgabalos, kur postījumu līmenis bijis augsts un samazināts, taču populācijas atjaunošana iepriekšējā lielumā ir nevēlama
1 ~2 ~3	3	50	Izmantot apgabalos ar nemainīgu populācijas lielumu un augstu postījumu risku
1 >2 <3	4	51-80	Izmantot apgabalos, kur jau nodarīti būtiski postījumi
1 <2 ~3	4	51-80	Izmantot apgabalos, kur jau nodarīti būtiski postījumi
1 <2 <3	5	81-100	Izmantot apgabalos, kur jau nodarīti būtiski postījumi

* parametra vērtība starp gadiem pieaug <, samazinās > vai būtiski nemainās ~

** jo augstāks vērtējums, jo krasāks nomedīšanas apjoma pieaugums nepieciešams

LVM saskaņotas dzīvnieku piebarošanas vietas (barotavas) un piebarošanas lauciņi

LVM Reģions	Piebarošanas lauciņi, ha	Barotavas, gab.
AV	80.25	417
DK	84.06	522
DL	90.58	244
RV	6.14	208
VD	134.89	362
ZE	68.9	299
ZK	234	602
ZL	171.79	131
Kopā	870.61	2785

Papildus darbības meža apsaimniekošanā riska teritorijās

Briežu dzimtas dzīvnieku riska teritorijas

Riska teritorijas veido:

- Esošajā gadā fiksētie svaigie briežu dzimtas dzīvnieku bojājumi ar intensitāti no 5%;
  - Nogabali, kur esošajā un iepriekšējā gadā veikti aizsardzības pasākumi (lietoti repelenti un stumbru aizsardzības līdzekļi)
- ✓ Iepriekšminētajiem nogabaliem tiek apvilкта 300m liela buferjosla;
  - ✓ Teritorijas, kurās buferjoslas savstarpēji saskaroties veido poligonu, kas lielāks par 100ha, uzskatāms par briežu dzimtas dzīvnieku **riska teritoriju**

Riska teritorijas un papildus pasākumi postījumu mazināšanai

Meža apsaimniekošanas darbības risku teritorijās

- Atjaunojot mežu stāda lielāku koku skaitu;
- Agrotehniskā kopšanā saglabājams aizzēlums starp izkoptajām joslām
- Priežu un apšu jaunaudzēs mērķa sugas retināšanu uzsāk $H > 5$ m.

Riska teritorijas un papildus pasākumi postījumu mazināšanai

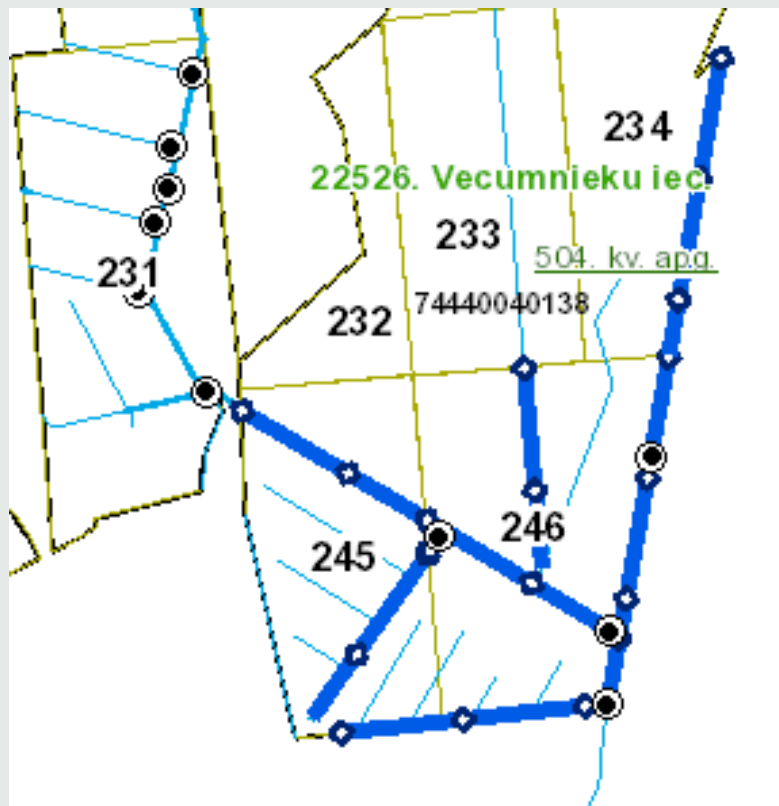
Meža apsaimniekošanas darbības risku teritorijās

- Priežu jaunaudzēs jaunaudžu kopšanā saglabāt bojātos kokus, kas netraucē mērķa sugas koku augšanai;
- Veicot kailcirti (no oktobra līdz marta mēnesim) sagatavotās enerģētiskās koksnes zaru kaudzes saglabāt cirmsmās nepievestas līdz 1.aprīlim.

Bebru dzimtas dzīvnieku darbības riska teritorijas

Pakalpojums – Meža meliorācijas sistēmu (MMS) uzraudzība

- Pakalpojums, kas paredz MMS pastāvīgu uzraudzību, attīrīšanu no lokāliem šķēršļiem, kas radušies bebru darbības rezultātā, bebru medīšanu;
- Pakalpojumu pielīgstam vietās, kur ir vislielākie bebru darbības riski, bet ne visā meža meliorācijas sistēmā;
- Lielāko risku vietas- MMS lejtecēs (upju, ezeru un purvu tuvumā) no kurienes bebri ienāk un vispirmām kārtām veido apmetnes;
- 2025. gadā uzraudzības pakalpojums iepirkts 405 km.

Vēlams, lai uzraudzību veic mednieki, kuriem attiecīgajā vietā ir tiesības medīt.

Medīšanas prakse.... ko var uzlabot?

Medīšanas prakse, dzimuma un vecuma struktūra

Staltbriežu nomedīšanas sekmes 2024/2025				
	Limits (gab.)	Izsniegts (gab.)	Izmantots (gab.)	% no limita
Bullis	9586	9833	8300	87
Govs	14261	15473	12866	90
Teļš	9813	10353	8204	84
Kopā	33660	35659	29370	87

%
103
69
98

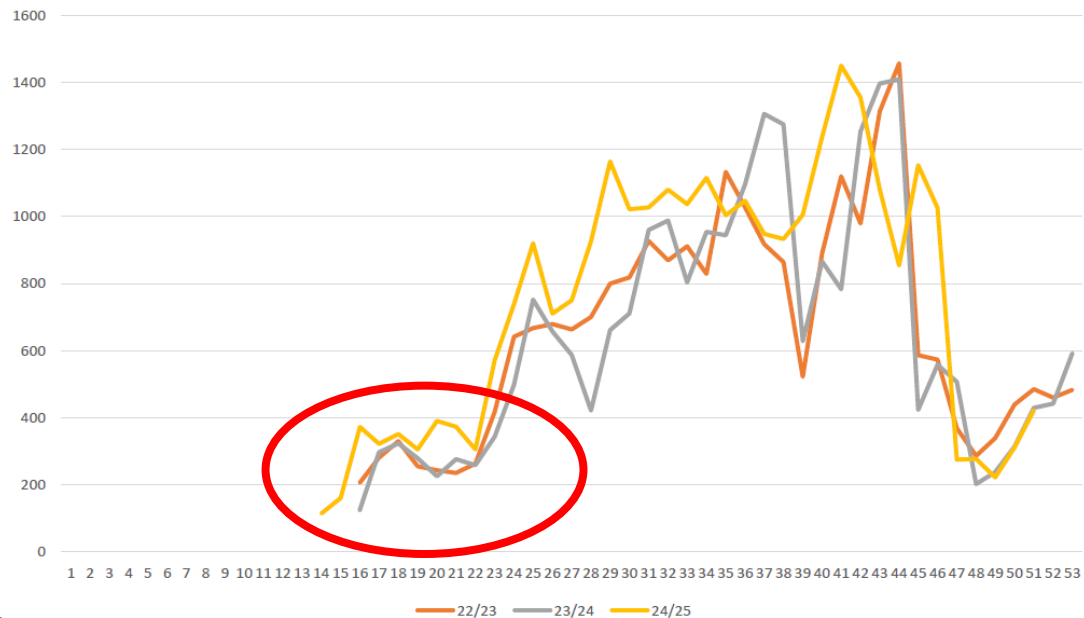
Staltbriežu govju nomedīšanas atļauju izmantošana						
Medību sezona	Izlietotas atļaujas (gab) kopā	nomedīti špīseri (gab)	% no govju at.	nomedīti teļi (gab)	% no govju at.	% teļi un špīseri kopā
2023/2024	11027	1554	14.1	1467	13.3	27.4
2024/2025	12866	1562	12.1	1451	11.3	23.4

Medīšanas prakse, ziemas barības bāzes izlietojums

Valsts meža dienests

Staltbrieži, nomedīts pa nedēļām pēdējās trijās medību sezonās (uz 24.martu)

Dr. biol. Arvīds PRIEDĪTIS

Silava foto

Paldies par uzmanību!

AS "LATVIJAS VALSTS MEŽI"

Vaiņodes iela 1, Rīga, LV -1004, Latvija
Tālr.: 67610015
E-pasts: lvm@lvm.lv

www.lvm.lv

LATVIJAS VALSTS MEŽI
KOKSNE · STĀDI · ATPŪTA